

Legen binder os sammen i musikken

Interview med Manner Peschcke-Køedt

af Erik Lyhne

Juni 2016

CV:

f. 1966

Uddannet Almen musikpædagog på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium. Arbejder på 20. år på musikskole, med undervisning i SDS, rytmik, sammenspil, kor og klaver. Er desuden kompagnonlærer i folkeskolen. Afholder efteruddannelseskurser og laver korstævner med børn. Er pt. i gang med cand. pæd. uddannelse i Didaktik (Musikpædagogik) på Århus universitet. Udgivelser sammen med Kirsten Juul Seidenfaden : Lige i Øret 1: Sang, dans og spil for 0.-2. klasse. Dansk Sang 2009, Lige i Øret 2: Sang, dans og spil for 3.-5. klasse. Dansk Sang 2009, Lige i Øret 3: Lette korarrangementer for børn. Dansk Sang 2010, Lige i Øret light: Sang, dans og spil for børn 5-8 år. Dansk Sang 2014

Du og Kirsten Juul Seidenfaden har udgivet flere 'Lige i Øret'-bøger på Dansk Sang – hvad er det primære formål med bøgerne?

Vores primære formål er at inspirere til en kropslig og legende musikundervisning i skolen. Vi har begge undervist på den måde gennem mange år og derigennem opbygget en del materiale, som vi gerne vil dele ud af.

I skriver, at legen er børnenes eget projekt – hvordan bruges det udgangspunkt i det musikalske samvær?

Leg er den måde børn er i verden på, og det er igennem leg, at børn skaber deres erfaringer kropsligt og mentalt. Det at musicere og det at lege er nogenlunde den samme ting – det giver afsæt til samhørighed, og det er en måde, hvorpå man kan erfare sin identitet og mærke sig selv i relation til andre. Ved at lege oplever børnene både meningsfuldhed, og at det er sjovt. Det giver i sig selv engagement og motivation, hvilket har betydning for deres læring. Det er en måde, hvorpå man kan møde børnene, og hvor de samtidig lærer musikens æstetik og form. Leg tager ikke fokus fra musikken - det binder den sammen.

Hvorfor er det vigtigt, at musik og leg med børn er kropsligt forankret?

I virkeligheden oplever og lærer vi alle gennem vores krop, men særligt hos børnene er det vigtigt, fordi det er den måde, de er i verden på. Når musik swinger, får man lyst til at bevæge sig, og det er fundamentet i sig selv. Derfor skal vi lave aktiviteter, der passer til det kropslige udtryk, barnet har - det nytter ikke at spille et tempo, der er alt for langsomt til det tempo, der hoppes i. På den måde er det vigtigt, at musiklæreren er til stede i nuet og følger barnet.

Hvad kræves der af musiklæreren for at få denne tilgang til at lykkes?

Det kræver først og fremmest et fagligt, pædagogisk og menneskeligt overskud. Dernæst, at man som musiklærer er til stede i situationen og gør brug af alle sine sanser. Hvis man som musiklærer ikke selv er glad for at lege eller tør overskride grænser, så er det svært at få det til at fungere. Det er den voksnes opgave at opsætte rammerne og placere sig, hvor der er behov for det.

Hvad vil det sige at placere sig som musiklærer?

Som musiklærer kan man stå foran og styre det hele, og børnene kan imitere dig. Man kan også stå ved siden af, gribe børnenes idéer og bygge videre på dem, eller man kan stå helt bagved og opdage, hvad børnene selv finder på. Når man står bagved,

opdager man måske, at noget man troede bare var larm, eksempelvis kan være et barns udforskning af et instrument.

Hvad betyder børns musikalske udvikling for din måde at arbejde på?

Vi arbejder med en ramme, hvor børnene kommer med idéer, som vi i fællesskab bygger videre på. I den arbejdsform er det børnenes udtryk, der kommer i spil, og der er plads til at deltage på alle måder uanset niveau. Derfor er det også vigtigt at have indblik i børnenes hverdag og gribe elementer fra den som udgangspunkt for musikaktiviteterne.

Hvordan kan man inddrage disse tanker i skolen?

Mange musikaktiviteter med førskolebørn indebærer en helhedstænkning, hvor musik, leg og bevægelse er i ét. Den form kan jeg godt lide at bringe med ind i skolen, hvor der ellers kan være tradition for, at den helhedsintegration stopper. Bare det at tage skamlerne ud af musiklokalet kan være befordrende for at tænke anderledes i undervisningen, fordi det at sidde stille på en skammel hæmmer bevægelsesfriheden.

Kan der ikke være elementer i musikundervisning, som kræver, at man sidder ned og lytter?

Jo, helt bestemt, og jeg synes heller ikke, det er forkert i sig selv at lære noder. Men i folkeskolen, hvor man ikke som udgangspunkt når at få den finmotoriske faglighed, som det kræver at spille et instrument, der synes jeg, det vigtigste er, at vi spiller, synger og danser sammen. Jeg tror på, at man optager læringen gennem kropslighed og derfor, at eleverne lærer meget mere af musikkens form og æstetik ved at være i den og skabe den.

Hvordan kan musikkens kvaliteter virkelig komme i brug i folkeskolen?

Musikken kan integrere og honorere flere af de krav, der blandt andet er kommet med den nye folkeskolereform. Det ville for eksempel være oplagt at tænke bevægelsesbåndet ind som en integreret del af undervisningen, og her er musikundervisning jo fuldstændig perfekt. I forhold til kravene i det tværgående tema - innovation og entreprenørskab - kan legen i musikundervisningen anses som en skabende og innovativ aktivitet i sig selv. I vores materiale arbejder vi eksempelvis med rammesange, hvor børnene digter videre. Musikfællesskabet kan være en perfekt ramme til netop at integrere, så man både arbejder med det innovative, samtidig med at man har det kropslige element med. Dernæst er musik også oplagt at arbejde med tværfagligt. Det kan være alt lige fra at arbejde med geografi, hvor man kan arbejde med musik fra en del af verden, eller i fysik hvor man f.eks. arbejder med sinus-toner.

Men lad os lige slå fast, at musikfaget i skolen har en berettigelse i sig selv og bør aldrig retfærdiggøres i forhold til andre fag eller sideeffekter. Musik er et eksistentielt anliggende, der danner os som hele mennesker og forbinder vores indre med det ydre. Derfor er musikundervisning et mål i sig selv.

Du skriver speciale på DPU om det kropslige og det legende i musikundervisning og inddrager Bernhard Christensen og Astrid Gøssel og deres musiktradition i relation til folkeskolen. Hvorfor repræsenterer de et væsentligt bidrag?

Når jeg læser Astrid Gøssels tekster, er de meget visionære. De handler om at tage udgangspunkt i barnet, og der hvor det er. At improvisere og finde den indre rytme, der er i mennesket. Disse tanker skaber genklang i den tanke, jeg har om børn og musik. For mig er den tankegang naturlig, og jeg kan se, at børnene trives i det. Jeg mener, at der er potentiale for at fokusere mere på den slags undervisning i skolen, hvor læring foregår kropsligt frem for stillesiddende, og dermed mere kognitivt. Krop og sind er uadskillelige størrelser. Vi er "hele" mennesker. Jeg oplever grundlæggende, at der er mere engagement og motivation, når man bevæger sig, og det er befordrende for læring.

Hvorfor kan det være en udfordring at benytte sig af den tilgang i folkeskolen?

Måske er man bange for, at børnene ikke lærer nok på den måde. Der findes meget undervisning i Danmark, som faktisk formår at bringe disse idéer i spil, men jeg oplever også steder, hvor det ikke lykkes. Hvor musikundervisning bliver mere traditionel i sin undervisningsform, og den voksne kun står foran barnet for at bruge analogien fra tidligere. Der bliver for stor forskel på pædagogik og didaktik.

Du har lavet observationer af musikundervisning med børn i indskolingsalderen i henholdsvis grundskole og musikskole - hvad har du oplevet?

Det er en lille undersøgelse, så den kan derfor ikke sige noget generelt, men jeg har oplevet en tendens til en mere helhedstænkende musikundervisning i musikskolen set i forhold til grundskolen. Her er flere aktiviteter integreret i hinanden. Det er i overensstemmelse med min forståelse, hvor jeg ikke synes, der er grund til at adskille delelementer. Først lærer du noder, så synger du, så spiller du - jeg synes, man skal integrere det hele i aktiviteten.

Kan disse forskelle skyldes de andre rammer, der er i musikskolen?

En folkeskole skal kunne rumme alle børn og har mange børn på én gang. Hvis man er 25 i klassen, der skal lege og spille sammen, kan det være sværere, end hvis der er 12. Derfor kan en legende musikundervisning for nogen virke mere kaotisk. Jeg underviser selv hele klasser med 25 elever, og det elsker jeg! Der bliver jo også en stærkere energi i fællesskabet, når man er flere sammen. Her kommer den musikalske klasseledelse virkelig til sin ret. Det kræver, at man vil det, og at man tør kaste sig ud i det.

Vi arbejder med et begreb, vi kalder musikalsk klasseledelse. Hvis man tænker hele timen som et langt musikstykke, så kan musikken i sig selv styre. På den måde er der ikke behov for ret meget snak, og klasseledelsen beror i stedet på musikalske signaler. Det giver musiktimer i flow.

Hvad er din drøm for musikundervisning i folkeskolen?

Først og fremmest skulle der være musikundervisning for alle børn i folkeskolen. Derudover bør den varetages af fagligt velfunderede og engagerede lærere, så undervisningen bliver sprudlende, kraftfuld og musisk. Jeg synes ikke, at man nødvendigvis bør undervise, som vi gør. Det vigtigste er at finde en tilgang, hvor man tror på det, man selv laver. På den måde skabes en gnist hos børnene, så de kan mærke fællesskabet i det

vi laver. Når det er sagt, synes jeg selvfølgelig, at man skal prøve at tænke det kropslige og legende element ind i undervisningen, fordi det er iboende fænomener i både mennesket og musikken. Vi skal som musiklærere gøre os umage for at give børnene en god lyd med hjem, så de har noget at synge videre på, når de går ud af lokalet. På den måde lever musikken videre udenfor musiklokalet og bidrager til at opbygge vores musikkultur.